

HOVORME OSÚHLASE

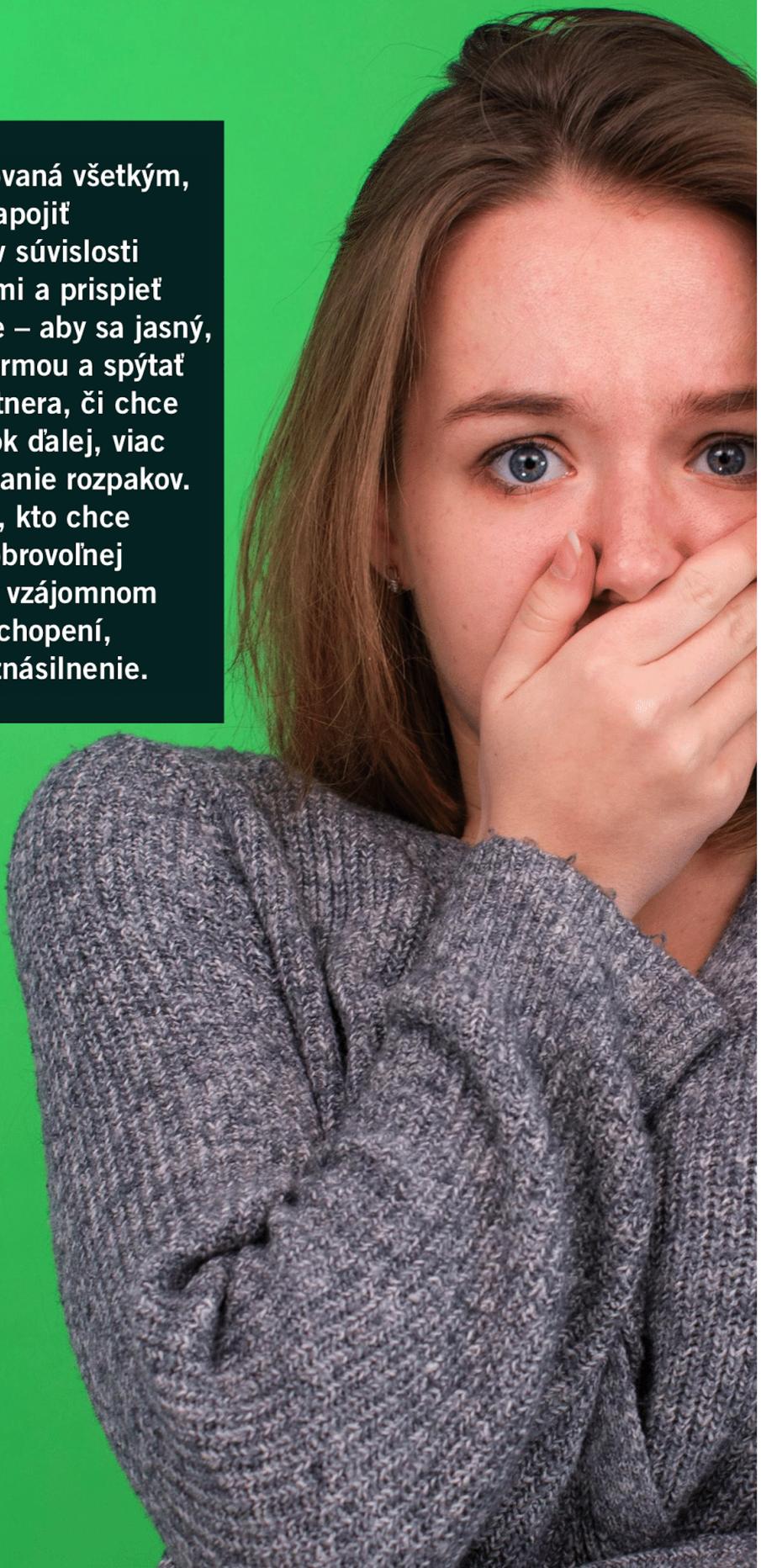
Aktivistická príručka
Amnesty International

Od „kultúry
znásilnenia“
ku „kultúre súhlasu“

ŠÍRENIE AKTIVIZMU: AKO VIESŤ WORKSHOPY, KTORÉ PODNIETIA KONVERZÁCIE A TVORIVÉ VYJADRENIA

Venovať sa aktivizmu v skupine môže byť oveľa motivujúcejšie a prinášať väčšie uspokojenie ako pracovať individuálne. Jednou z ciest, ako k téme priviesť aj ďalších, sú workshopy. V tejto kapitole sme zhromaždili niekoľko námetov, ktoré vám môžu uľahčiť ich organizovanie a zostavovanie programu: ako navrhnuť workshop, ako ho viesť, na čo nezabudnúť. Pridali sme aj zopár príkladov workshopov zaobrajúcich sa tému sexu so súhlasom. Existuje mnoho rôznych prístupov a cvičení. Uvádzame také, s ktorými majú dobré skúsenosti aktivistky a aktivisti zapojení do príprave tejto príručky. Ak by ste sa chceli podeliť o svoje skúsenosti, kontaktujte nás na instagramovom účte [@amnesty_international_slovakia](https://www.instagram.com/amnesty_international_slovakia).

Táto príručka je adresovaná všetkým, ktorí a ktoré sa chcú zapojiť do diskusie o súhlase v súvislosti so sexuálnymi aktivitami a prispieť tak ku kultúrnej zmene – aby sa jasný, nadšený súhlas stal normou a spýtať sa partnerky alebo partnera, či chce zájst v intimitách o krok ďalej, viac nevyžadovalo prekonávanie rozpakov. Je určená pre každého, kto chce presadzovať kultúru dobrovoľnej sexuality, založenej na vzájomnom súhlase, rešpekte a pochopení, že sex bez súhlasu je znásilnenie.

Táto príručka vznikla s prispením pracovníkov, pracovníčok, aktivistiek a aktivistov Amnesty International ako súčasť medzinárodnej kampane Hovorme o súhlase – #LetsTalkAbouYes. Ďalšie zdroje sú spomenuté v texte.

Počiatky kampane siahajú do Dánska, kde ju začali rozvíjať rôzne organizácie, ženy, ktoré zažili sexuálne násilie, a ďalšie aktivistky. Spájal ich spoločný cieľ – pričiniť sa o zmenu legislatívy a spoločenského prostredia tak, aby boli založené na súhlase:

„Chceme žiť v spoločnosti, kde nám nebude hroziť znásilnenie a kde telesná integrita a sexuálna autonómia budú rešpektovanými hodnotami.“

Kampaň sa dnes rozširuje do ďalších krajín Európy, kde nadvázuje na dlhoročné skúsenosti tamoxjích pracovných a aktivistických skupín angažujúcich sa proti sexuálnemu násiliu.

Téma znásilnenia má dôležité miesto v ľudskoprávnej agende. Znásilnenie sa týka ľudí bez ohľadu na vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu či rodovú identitu. Táto kampaň sa však sústredí na ženy a dievčatá, pretože práve ony sú nepomerne zasiahnuté sexuálnym násilím a znásilnením. Prehľad kampane a vysvetlenie, prečo je dôležitá, nájdete na stránke: <https://www.amnesty.sk/hovorme-o-suhlase/>.

Kampaň #LetsTalkAboutYes / #hovormeosuhlase sa usiluje zaangažovať aktivistov, umelkyne a mladých ľudí rôznorodých identít a z najrôznejších prostredí, aby hovorili o súhlase so sexuálnymi aktivitami, a tým pomohli dosiahnuť nasledovné:

- Aby sa medzi mladými viac hovorilo o súhlase a aby sa tieto debaty zakladali na faktoch;*
- Aby do spoločenskej diskusie o súhlase aktívne vstupovalo viac mladých a ľudí z umeleckých kruhov;*
- Zvýšiť povedomie, že sex bez súhlasu je znásilnenie;*
- Spropagovať hashtag #LetsTalkAboutYes, resp. na Slovensku #hovormeosuhlase, a tým viditeľnosť tejto témy.*

Táto príručka vám poskytne inštrukcie a námety, ako prispiet k tomu, aby stále viac ľudí (najmä mladých) hovorilo o sexe a súhlase s ľahkosťou a zároveň s rešpektom k druhým.

Čo v tejto príručke nájdete:

- 1. Čo môžete urobiť: ako zapojiť mladých ľudí;*
- 2. Inštrukcie na tvorbu obsahu: ako iniciovať konverzácie;*
- 3. Toto je súhlas: ako hovoriť (a uvažovať) o súhlase;*
- 4. Odstraňovanie bariér: ako odhalovať mýty a vyhnúť sa stereotypom;*
- 5. Rozširuj povedomie: ako viest' workshopy, ktoré podnietia konverzácie a tvorivé vyjadrenia;*
- 6. Podpora ľudí, ktorí zažili sexuálne násilie: ako reagovať;*
- 7. Hodnotné zdroje: kde sa dozviete viac o súhlase.*

Poznámka: V tejto príručke sa vyhýbame výrazu obeť. Hoci ide o správny právny termín (trestné činy majú páchatelov/páchateľky a obete), rovnako ako mnoho ďalších ľudskoprávnych aktivistiek a aktivistov považujeme za vhodnejšie, keď sa hovorí o preživších, nakoľko tento výraz lepšie odráža odolnosť a silu ľudí, ktorí prežili sexuálne násilie – a často ho uprednostňujú aj oni sami.

Najnovšiu verziu tejto príručky nájdete online na: <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2020/02/letstalkaboutyes/>. Ak máte hocijaké otázky alebo návrhy, napíšte nám správu cez Instagram na @amnesty_international_slovakia.

1. ČO MÔŽETE UROBIŤ: AKO ZAPOJIŤ MLADÝCH ĽUDÍ

„Sexuálna výchova a kampane by mohli byť zmysluplnnejšie a účinnejšie, keby sa viac venovali nepríjemným myšlienkam a pocitom, ktoré zažívame pri sexe a intimitách, namiesto predstierania, že niečo také neexistuje.“

Elsie Whittington, pedagogička programu Youth Justice na Metropolitnej univerzite v Manchestri

Na to, aby záležitosti okolo súhlasu so sexuálnymi aktivitami prestala obostierať akási tajomná hmla, musíme sa usilovať odhaliť, prečo nám rozprávanie, ale aj premýšľanie o súhlase a samotnom sexe môže padnúť zaťažko, prečo sa pri tom hanbíme, cítime trápne či zmätene a máme strach, že vyvoláme vzrušenie, alebo, naopak, túžbu spoľahlivo schladíme.

Jednou zo stratégii, ktoré v tejto príručke navrhujeme, je prizvanie mladých aktivistov, umelkýň a ďalších kreatívnych mladých ľudí, aby sa pokúsili vyjadriť, ako podľa nich vyzerá súhlas – fotkami, karikatúrami, memečkami či inak, na Instagrame, Facebooku alebo na iných sociálnych médiách. Zdieľaním svojich myšlienok tak vtiahnu do diskusie o súhlase ďalších mladých ľudí, a to aj pomocou hashtagov #hovormeosuhlase a #suhlasjesexy.

Instagramový účet @LetsTalkAboutYes a nástenka hashtagu #hovormeosuhlase slúžia ako „nástenka súhlasu“. Chceme, aby bol živým miestom s pestrou mozaikou zaujímavých a nápaditých vyjadrení k tejto téme.

Spolu s ďalšími aktivistkami, aktivistami a organizáciami môžete zorganizovať workshopy a rôzne podujatia, na ktorých budete hovoriť o sexe a súhlase.

Môžete sa rozprávať aj individuálne či v skupinkách so svojimi priateľmi, priateľkami, rodinou, partnermi, partnerkami a ďalšími.

Niekoľko námetov, čo robíť, aby ste do kampane zapojili viac ľudí:

- rozprúdte konverzáciu pomocou internetových mémov alebo tým, že tému stvárnite výtvarne;
- poproste aj ďalších ľudí, aby sa zapojili – môžete sa obrátiť na univerzity, známe osobnosti napríklad z umeleckého prostredia, influencerky a influencerov;
- sledujte konverzácie v online priestore, zapájajte sa do nich;
- zorganizujte podujatia, ako napríklad workshopy alebo diskusie rôznych formátov.

Vytvorte internetové mémy a výtvarné diela

Ako podľa vás vyzerá súhlas so sexuálnymi aktivitami?

Zapojte svoju kreativitu a prispejte do kampane osobným vyjadrením, ktorým inšpirujete aj ďalších, aby sa pridali do diskusie prebiehajúcej pod hashtagom #hovormeosuhlase alebo #LetsTalkAboutYes. Skúste rozpracovať svoje pocity a vyjadriť, prečo vnímate potrebu súhlasu, čo vnímate ako prekážky a podobne.

Vytvorte jednoduché memečko, ktoré zverejnrite na Instagrame alebo Facebooku – napríklad obrázok s myšienkou alebo otázkou o tom, ako podľa vás vyzerá súhlas so sexuálnymi aktivitami.

Môžete využiť rôzne formáty a médiá: či už vizuálne, ako napríklad komiks, ilustráciu, reklamu, fotografiu, grafický dizajn, digitálnu kresbu, alebo iné: hudbu, poéziu, rap, performanciu, storytelling...

Vaše dielko či dielo môže byť zverejnené s výtvormi ostatných nadaných ľudí na instagramovej nástenke súhlasu @LetsTalkAboutYes.

Nápady, ako vytvoriť obsah, ktorý pomôže rozprúdiť diskusie, nájdete v kapitole 2.

Oslovte ľudí pracujúcich v tvorivých povolaniach, aktivistky, aktivistov a organizácie

Poznáte kreatívnych ľudí, umelkyne a umelcov, ktorí by mohli mať záujem prispieť k tejto kampani? Aktivistky alebo organizácie, pedagogov a pedagogičky, ktorí sa tejto téme už venujú? Máte zručné kamarátky alebo príbuzných?

Skúste osloviť miestne organizácie i jednotlivcov a jednotlivkyne, ktoré sú aktívne v oblasti práv žien a LGBTI+ ľudí alebo v oblasti sexuálnych a reprodukčných práv, taktiež mládežnícke združenia alebo také, ktoré pracujú s mládežou, venujú sa sexuálnej výchove a podobne. Obzvlášť prínosné môžu byť príspevky študentiek a študentov umeleckých odborov alebo od amatérskych či profesionálnych umelcov a umelkýň: komiksy, ilustrácie, reklamy, grafický dizajn a digitálna tvorba, kresby, rytiny a sieťotlače, maľby či fotografie – takisto ako hudba, poézia, slam, rap, performancie, podcasty, vyrozprávané osobné príbehy... Zamyslite sa, či poznáte ľudí z rôzneho prostredia, s rôznymi skúsenosťami a perspektívami, o ktorých predpokladáte, že by sa mohli chcieť do kampane zapojiť.

Pošlite im túto príručku alebo link na ňu <https://www.amnesty.sk/letstalkaboutyes/> a spýtajte sa ich, či by sa nechceli príčiniť o to, aby bol rok 2021 rokom súhlasu a prispieť tak k vytvoreniu kultúry súhlasu.

Sledujte konverzácie na internete a zapájajte sa do nich

Sledujte hashtagy #hovormeosuhlase a #suhlasjesexy a lajkujte, zdieľajte, komentujte príspevky, ktoré sa vám páčia – zapojte sa do diskusii pod nimi, keď cítite, že máte čo povedať.

Dávajte pozor na online obťažovanie, trolling a šikanu v diskusiách. Často je najlepšou stratégiou provokačné a útočné komentáre jednoducho ignorovať. O ďalších stratégiah sa dočítate tu: <https://blog.hootsuite.com/how-to-deal-with-trolls-on-social-media/>.

Nápady, ako otvárať diskusie, hovoriť o súhlase či odkrývať mýty a vyhýbať sa stereotypom, nájdete v kapitolách 2, 3 a 4.

Zapojte do kampane študentov a študentky

Ste súčasťou študentskej komunity? Alebo akejkoľvek inej: pracovnej, mládežníckeho klubu, športového tímu, komunitného centra a podobne?

Nasledujúce body sú vypracované so zameraním na povzbudenie k aktivizmu v univerzitnom prostredí, ale môžu si ich adaptovať aj ďalšie komunity:

- Pracujte s umeleckými združeniami a kolektívmi, umeleckými katedrami alebo vysokoškolskými Študentskými zväzmi a spolkami, zorganizujte workshopy alebo tvorivé súťaže na tému súhlasu. Súťaž môže trvať aj niekoľko mesiacov. Študentské organizácie môžu vyzvať študentskú obec i verejnosť, aby sa zapojili do hlasovania o významné dielo, a hľadať ďalšie spôsoby, ako zvýšiť počet ľudí, ktorí sa aktívne zapoja do kampane aj tých, ktorých oslovia jej posolstvo;
- Presvedčajte študentské organizácie, aby častejšie hovorili o súhlase a zlepšili možnosti oznamovania prípadov sexuálneho násilia a mechanizmy na podporu ľudí, ktorí prežili sexuálne násilie;
- Kombinujte kreatívne projekty s kampaňou za zmeny v štátnej legislatíve aj na úrovni vnútorných predpisov vysokej školy a etického kódexu študentov;
- Povzbudzujte študentov a študentky k tomu, aby vytvorili kampaňové produkty s použitím vlastných motívov (plagáty, pohľadnice, tričká, rúška, odznaky atď.) na benefičný predaj, z ktorého výťažok podporí relevantné organizácie;

Usporiadajte online podujatia prepojené s kampaňou:

Panelové diskusie a filmové projekcie slúžia na zviditeľnenie a prepájanie medzi katedrami/fakultami. Pozvite do panela aj účastníčky a účastníkov z iných odborov;

- Inšpirujte sa podujatiami, performanciami a ďalšími nápadmi študentských kolektívov z celého sveta, ako napríklad konceptuálny projekt Carry That Weight (Nes to bremeno), ktorý zmenil spôsob, akým sa hovorí o sexuálnych útokoch na viacerých univerzitách v USA, alebo čílský protest song, ktorý sa stal feministickou hymnou po celom svete Un violador en tu camino (Násilník v tvojej ceste);

- Vyskúšajte aj ďalšie kolektívne tvorivé podujatia, ktorými zvýšite viditeľnosť kampane. Spojte sa napríklad so študentkami a študentmi odevného dizajnu a zorganizujte módnu prehliadku na tému súhlasu, alebo s divadelnou fakultou a vytvorte hru, akou bola napríklad pôvodná inscenácia The Kinds of Sex You Might Have At College (Druhy sexu, aké môžete zažiť na vysokej škole), s ktorou írsky študentský súbor precestoval krajinu v rámci projektu o súhlase.

O tom, ako sa vyhnúť neúmyselnému posilňovaniu stereotypov a mýtov, si povieme v kapitole 4.

Zorganizujte debaty o súhlase

Poznáte osobne alebo z médií aktivistky a organizácie, ktoré sa venujú téme súhlasu a mohli byť ochotné prispieť ku kampani prednáškou alebo sa zapojiť do debaty?

- Identifikujte jednu alebo dve aktivistky (môže to však byť aj aktivista!), ktoré sa angažujú za kultúru súhlasu a proti kultúre znásilnenia;
 - Veľké podujatie: prednáška s následnými otázkami od publiku;
 - Malé podujatie: diskusný kruh pre najviac 15 účastníkov a účastníčok;

- Dohodnite sa na otázkach alebo okruhoch tém, ktoré by ste chceli s účastníkmi a účastníčkami preskúmať;

- Nepremeškajte príležitosť na zvýšenie povedomia o rôznorodosti a inkluzii, ktorá sa môže naskytnúť, keď v diskusii odznejú špecifické skúsenosti ovplyvnené tým, že ide napríklad o transrodových ľudí, ľudí bez domova alebo s imigrantskou osobou či rodinnou skúsenosťou a podobne.

Zorganizujte workshopy o súhlase

Máte dostatočné vedomosti o problematike a radi by ste viedli workshop, resp. poznáte odborníčky alebo odborníkov, ktorí by sa na to hodili?

Prizvite ľudí, aby sa podeliili o svoje myšlienky a pocity o súhlase a vytvárajte tak obsah kampane spoločne.

Námety na workshopy nájdete v kapitole 5.

2. INŠTRUKCIE NA TVORBU OBSAHU: AKO INICIOVAŤ KONVERZÁCIE

Jedným z prostriedkov, ktoré môžu vtiahnuť do debát ďalších mladých ľudí, sú kreatívne príspevky v sociálnych médiách.

Kampaň #hovormeosuhlase sa sústredí na šírenie tematickej tvorby prostredníctvom Instagramu a Facebooku, ale je vítané, ak sa rozhodnete o súhlase hovoriť na ľubovoľnej inej platforme i vo fyzickom priestore – hlavné je, aby ste sa pri tom cítili pohodlne.

Pustime sa teda do toho!

Úloha to môže byť neľahká, ale veríme, že výsledok môže stáť za to a tvorivý proces, ktorý k nemu povedie, bude pre vás zdrojom uspokojenia. Urobte si prieskum. Ked' dostanete nápad, preverte si, či funguje. Porozmýšľajte, ako myšlienku vyjadriť čo najlepšie. Tvorite. Svoj výtvor zverejnite a zapojte sa tak do celoeurópskej konverzácie – budťe súčasťou tejto kultúrnej zmeny.

Zatiaľ nemáte nápad? Možno vás inšpirujú existujúce príspevky ku kampani, ktoré si môžete vyhľadať pomocou hashtagu #HOVORMEOSUHLASE a #LetsTalkAboutYes. Pozrite sa aj na @LetsTalkAboutYes a podnetné internetové stránky, ktoré odporúčame v kapitole 7. Alebo vašu tvorivosť najlepšie „nakopne“ skupinový brainstorming? V kapitole 5 nájdete niekoľko nápadov na tvorivé workshopy.

Len čo dostanete nápad, ktorý sa vám bude pozdávať – preverte si, aké reakcie vyvolá. Podeľte sa s ním s viacerými (najlepšie rozmanitými) ľudmi, práve takáto konfrontácia často stimuluje tvorivosť.

Čo patrí medzi vaše umelecké alebo tvorivé zručnosti? Máte nejaký skrytý talent? Viete pekne kresliť? Fotíť? Napísalať pieseň? Báseň? Recitujete slam poetry? Rapujete? Máte skúsenosť s animovanou tvorbou? Využite svoje schopnosti na vytvorenie obsahu, ktorý bude mať silné posolstvo. Alebo jednoducho použite iba vlastné slová na opis toho, ako podľa vás vyzerá súhlas – či už ich načímate, dáte si záležať na kaligrafickom prevedení, alebo ich naťukáte do aplikácie na tvorbu gifiek...

Niekoľko tipov na tvorbu vášho obsahu:

-K téme pristupujte z hľadiska „iba áno znamená áno“, pretože súhlas so sexuálnymi aktivitami musí byť aktívny, a to bez ohľadu na to, akým verbálnym alebo neverbálnym spôsobom je vyjadrený. Naproti tomu, prístup „nie znamená nie“ nie je postačujúci. Mlčať alebo nevyslovovať „nie“ v žiadnom prípade nie je to isté ako súhlasit: súhlas so sexuálnymi aktivitami musí byť dobrovoľnou a slobodnou voľbou pre všetky zúčastnené strany. Otázka teda nestojí tak, či človek hovorí „nie“, ale či hovorí „áno“;

Vo svojich príspevkoch k téme súhlasu reflekujte rozličné situácie a rôznorodosť ľudí, ako napríklad <https://megjohnandjustin.com/sex/7-tips-consensual-hook-up/> alebo <https://time.com/5574163/tarana-burke-metoo-time-100-summit/>;

- O súhlase môžete hovoriť aj odlahčeným tónom, ale nezabudnite pri tom na ľudskú dôstojnosť ani na to, že znásilnenie je väzny zločin, ktorý často zanecháva trvalé, hlbké následky na ľudoch, ktorí ho prežili;

- V jednoduchosti je sila – súhlas je jednoduchý. Zbavte ho hmlistej povesti, že ide o niečo čudné a nepríjemné;

- Vyvarujte sa posilňovania rodových stereotypov a pri snahe zaujať a zasiahnuť čo najširšie publikum sa vedome vyhýbajte sexualizovanému vyobrazovaniu, ktoré by bolo nanajvýš neprimerané a vyvolávalo by nežiaduce konverzácie;

- Prispjte k odhalovaniu škodlivých stereotypov a mýtov o sexuálnom násilí. Pamäťajte pri tom na fakt, že „búranie mýtov“ môže vyvolať opačnú reakciu, najmä ak sa budete viac sústrediť na mýtus než na samotnú realitu;

- Pri vysvetľovaní reality sa opierajte o štatistiky aj výsledky prieskumov verejnej mienky. Realita je šokujúca! Myслite na to, kto je vašim publikom: vyjadrujte sa inkluzívne – nevylučujte ani mužov, ale zároveň zabezpečte, aby váš obsah a stratégia, ktorými budete cieľiť na rôzne publikum, rešpektovali centrálnu pozíciu samotných prežívších a ženských iniciatív a organizácií v záphase za zmenu kultúry znásilnenia na kultúru súhlasu;

- Z konverzácií nevylučujte ani ľudí, ktorí problematike súhlasu (ešte) nerozumejú, ale chcú sa do diskusie zapojiť, pristupujte k nim trpeživo;

- Môžete položiť otázku alebo vyzvať publikum, aby sa zapojilo do krátkeho kvízu;

- Zapojte humor (pravdaže, s rešpektom): obsah, ktorý vyvolá úsmev alebo rozosmeje, má lepšie šance na zdieľanie;

- Ľudia milujú príbehy. Nielen „instastories“, ale vyznania o osobnej ceste, o prekonávaní prekážok. Prvoradé je, aby boli vyzoprávané dobrovoľne, rovnako dôležité je na začiatku upozorniť, ak by príbeh mohol vyvolať nepríjemné pocity a traumatické spomienky.

UPOZORNENIE:

Nepoužívajte príbehy druhých ľudí bez ich súhlasu. Ak by ste do svojho príspevku chceli zakomponovať niektorý z už medializovaných prípadov sexuálneho násilia, určite oslovté samotnú preživšiu či preživšieho a poprose ich, či súhlasia s tým, ako by ste chceli reflektovať ich skúsenosť (ak to nie je nevyhnutné, nežiadajte ich o to, aby vám nepríjemný zážitok znova vyzoprávali). Práve to, že ich niekoľko premohol bez toho, aby sa zaujímal o ich súhlas, je jadrom ich traumatickej skúsenosti;

- Údernosť môže vášmu príspevku dodáť aj zoznam niekoľkých položiek, ako napríklad tento: <https://www.instagram.com/p/B7DtA3rB28O/>;

- Obsah, ktorý spĺňa podmienky na publikovanie na Instagrame, môže vo všeobecnosti fungovať aj na väčšine ďalších sociálnych sietí. V prípade obrázkov, animácií alebo videí si preverte, či používate vhodný formát. Vhodné sú štvorcové obrázky, ale môžete použiť aj obdĺžnikové, naležato i na výšku. Existuje množstvo online návodov a spisaných pravidiel, ako napríklad tu: <https://later.com/blog/instagram-image-size/>.

A ešte zopár tipov, ako zaangažovať viac ľudí, aby reagovali na vaše príspevky na sociálnych sietach:

Fotografie a videá by mal sprevádzať text. Pri jeho písaní vám odporúčame:

- 1) Začnite stanoviskom – ako napríklad „Sex bez súhlasu je znásilnenie!“
- 2) Potom povedzte, prečo sa zapájate do tejto kampane – napríklad „K tomuto príspevku ma motivovalo...“;
- 3) A nakoniec vyzvite ľudí, aby sa k vám pridali a tiež podporili túto kampaniu zdieľať vášho príspevku alebo tým, že vytvoria a zverejnia svoj vlastný obsah;
- 4) Usilujte sa o to, aby váš text zostal krátkejší a čo najjednoduchší.

Použite hashtag #hovormeosuhlase, ktorý váš príspevok zaradí do širokej diskusie. Pokojne používajte aj ďalšie súvisiace hashtags, kdekoľvek sa vám hodia (môže to byť aj priamo v teste). Zvýšite tým viditeľnosť svojho príspevku – napríklad „Na celom svete žijú #zeny, ktoré zažili znásilnenie, a sú ich milióny. #pravazien sú #ludskeprava“;

Svoj príspevok môžete dať do pozornosti svojim blízkym, ale aj vplyvným verejným osobnostiam, tým, že ich priamo v ňom otagujete a povzbudíte ich, aby sa tiež zapojili – či už komentárom alebo tým, že vytvoria vlastný príspevok;

Veľký význam môže mať to, v akej časti dňa svoj príspevok zverejníte. Vo všeobecnosti majú na sociálnych sietach najväčší dosah a najviac interakcií vyvolávajú príspevky zverejnené medzi 12.00 – 13.00 hod. a medzi 18.00 – 20.00 hod.;

Usilujte sa zareagovať na všetky komentáre a zodpovedať všetky otázky, ktoré vám v nich položia (samozrejme, pokial nejde o trolling). Nielenže tým naplníte výzvu samotnej kampane, aby sa o súhlase viac hovorilo, ale zároveň platí, že algoritmy sociálnych médií uprednostňujú reaktívne používateľské kontá. Nezabudnite si však vždy svoju odpoveď pred odoslaním po sebe ešte raz prečítať. ;-)

Teraz si prečítajte kapitoly 3 a 4, ktoré sa zameriavajú na to, ako hovoríť o súhlase a vyhnúť sa pri tom známym nástrahám – chceme predsa spolu prispieť k odhalovaniu mýtov, a nie upevňovať mylné predstavy!

TOTO JE SÚHLAS: AKO HOVORIŤ (A UVAŽOVAŤ) O SÚHLASE

Hovoriť o súhlase a presadzovať kultúru súhlasu je dôležité.

Je to krok potrebný na odkrytie takzvanej kultúry znásilnenia, ktorá vládne v našej spoločnosti a normalizuje – či dokonca ospravedlňuje – sexuálne násilie vrátane znásilnenia.

Jasne porozumieť, čo znamená súhlas so sexuálnymi aktivitami, môže pomôcť predchádzať znásilneniam a ďalším zločinom spojených so sexuálnym násilím. V niektorých krajinách je potrebné rozprúdiť otvorenú verejnú diskusiu o súhlase, aby reformovanie zastaralej legislatívy týkajúcej sa zločinu znásilnenia získalo naozaj masívnu podporu.

Zákony, ktoré definujú znásilnenie na základe neprítomnosti súhlasu stanovujú jasné hranice medzi konsenzuálnymi sexuálnymi aktivitami a znásilnením, čím prispievajú aj k dôležitým debatám o sexe a súhlase. Dosiaľ len 9 z 31 európskych krajín má zákony založené na súhlase. Prečítajte si o tom tu: <https://www.amnesty.sk/hovorme-o-suhlase-zakony-o-znasilneni-v-europe/>

V ďalších krajinách, kde zákon v skutočnosti vychádza zo súhlasu, však nadálej bežne dochádza k znásilneniam a ľudia, ktorí znásilnenie prežili, stále čelia veľkým prekážkam v prístupe k spravodlivosti a odškodeniu.

Žiaľ, v otázkach, čo definuje sexuálne násilie a čo je to sex so súhlasom, prevláda vo veľkej časti spoločnosti nepochopenie a rodové stereotypy.

„Nepovedal/-a nie“; „Jej/jeho oblečenie hovorilo jasnou rečou, priam si to pýtal/-a“; „Minulý týždeň súhlasil/-a so sexom, takže aj dnes išlo o konsenzuálny sex, ved už sme partneri/partnerky“ – to je niekoľko príkladov odpovedí, akými sa až príliš často ľudia pokúšajú zahmlievať porozumenie tomu, čo je súhlas.

Takéto postoje majú pritom nesmierne škodlivé dôsledky: ženám, ktoré prežili znásilnenie, sa neverí, často vinia samy seba, znásilnenie nakoniec neoznámia na políciu a páchateľom sa ich násilné trestné činy „prepečú“ bez akéhokoľvek nepohodlia. Dokonca aj v prípadoch, keď človek, ktorí zažil znásilnenie tento zločin označil, existuje pravdepodobnosť, že jej/mu to spôsobí navyše ďalšiu traumu a spravodlivosť im bude odopretá kvôli škodlivým mýtom a stereotypom pevne zakorenenným v trestnoprávnom systéme.

V každej konverzáции o súhlase, či už ide o verejnú prednášku, workshop alebo súčasť diskusie v sociálnych médiách, musíme jasne formulovať: keď ide o sex, súhlas je alfou a omegou, a neexistujú žiadne rozmazané hranice.

Môžete používať nasledovnú definíciu:

Súhlas je...

Dobrovoľný:

Súhlas so sexuálnymi aktivitami musí byť dobrovoľným a slobodným rozhodnutím všetkých zúčastnených strán. Mlčať alebo nepovedať „nie“ nie je to isté ako súhlasiť. Ľudia, ktorí nie sú pri vedomí, a ľudia so zníženým vnímaním spôsobeným alkoholom alebo inými látkami nedokážu súhlašiť. O sexe so súhlasom nemôže byť reč, pokiaľ došlo k donucovaniu alebo vyhŕážkam. Sú aj ďalšie situácie, v ktorých človek nie je schopný skutočného súhlasu – napríklad, ak na to nemá mentálnu kapacitu alebo dostatočný vek.

Informovaný:

O sex so súhlasom nejde v prípade, ak je jeho súčasťou klamstvo alebo zámerné skrývanie určitých zámerov, ako napríklad nechránený pohlavný styk. Podobne, žiadať o privolenie k určitým sexuálnym praktikám osobu, ktorá je príliš opitá na to, aby odmietla, nemožno považovať za získavanie súhlasu.

Špecifický:

Súhlas s určitou činnosťou (napríklad bozkávaním) neznamená súhlas so všetkým ostatným. Platí tu všeobecné pravidlo: Ak nemáš istotu, spýtaj sa. Ak máš ešte stále pochybnosti, prestaň.

Odňateľný:

Súhlašiť raz neznamená súhlašiť už navždy. Dokonca aj počas prebiehajúceho pohlavného styku by mala mať každá zúčastnená strana slobodu kedykoľvek akt prerušiť alebo ukončiť – svoj súhlas vziať späť.

Nadšený!

Otázka neznie, či človek hovorí „nie“, ale či hovorí „áno“, resp. inak aktívne vyjadruje súhlas rôznymi verbálnymi a neverbálnymi spôsobmi. Toto je princíp, ktorý sa dá zhrnúť ako „áno znamená áno“. Reakcia „neviem“ jednoducho nie je súhlas.

Súhlas nie je podpísanie zmluvy!

Súhlas je o komunikácii a uistovaní sa, že všetky sexuálne aktivity sa dejú so vzájomným súhlasom. Zbavte rozprávanie o súhlase nepríjemnej povesti a nejasnosti, ktoré ho sprevádzajú.

Britská Spoločnosť pre plánované rodičovstvo (FPA) vytvorila zoznam niektorých verbálnych a neverbálnych prejavov súhlasu, resp. jeho neprítomnosti: <https://www.fpa.org.uk/sites/default/files/consent-giving-getting-respecting-leaflet.pdf>. A takto vyzerá súhlas podľa RAINN, najväčšej organizácie venujúcej sa prevencii a pomoci v súvislosti so znásilnením, sexuálnym zneužívaním a incestom v USA: <https://www.rainn.org/articles/what-is-consent>.

Dôležitosť súhlasu so sexuálnymi aktivitami možno vysvetliť aj pomocou iných scenárov, v ktorých je súhlas dôležitý a dá sa v nich pozorovať istá paralela so situáciami, keď ide o sex:

- Zjedli by ste niekomu obed bez toho, aby ste sa najprv opýtali?

- Bolo by v poriadku vojsť niekomu bez opýtania do izby alebo do bytu? A čo v prípadoch, keby ste tam šli len upratať, alebo im urobiť inú službu?

- Ak ste niekomu kúpili do daru sveter, bolo by v poriadku nútiť ho, aby si ho obliekol, alebo sa mu vyhrážať, že sa s ním prestanete kamarátiť, ak si ho neoblečie?

Bežnou analógiou, ktorá sa používa na ilustráciu toho, ako by mal fungovať súhlas so sexuálnymi aktivitami, je pozvanie na čaj. Vyhľadajte si na internete „tea consent“ alebo si pozrite video na YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=oQbei5JGiT8>.

Dobre poslúži aj prirovnanie k podaniu ruky („handshakes and consent“): <https://megjohnandjustin.com/sex/handshakes-and-consent/> alebo prirovnanie k spoločnému budovaniu hradu („consent castle“): <https://everydayfeminism.com/2016/07/metaphor-for-consent/>.

